

Bareferanse ya *Mukanda ya Lukutakanu Luzingu mpi Kisalu*

MARSI 2-8

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 22-23

“Nzambi Mekaka Abrahami”

w12 1/1 23 § 4-6

Sambu na nki Nzambi lombaka Abrahami na kutambika mwana na yandi?

Beto tadila bangogo yina Yehowa sadilaka sambu na kusolula ti Abrahami: “Pardo baka mwana na nge, mwana na nge mosi kaka yina nge ke zolaka mingi, Izaki, . . . mpi pesa yandi kuna bonso dikabu ya kuyoka.” (Kuyantika 22:2) Yehowa tubaka nde Izaki kele mwana “yina nge [Abrahami] ke zolaka mingi.” Yehowa zabaka nde Izaki vandaka mfunu mingi na meso ya Abrahami. Yandi zabaka mpi mutindu yandi mosi kudiwaka sambu na mwana na yandi Yezu. Yehowa vandaka kuzola Yezu mingi kibeni, yo yina yandi tubilaka yandi mbala zole katuka na zulu nde “mwana na mono, ya mono ke zolaka mingi.”—Marko 1:11; 9:7.

Kuvila ve nde Yehowa sadilaka ngogo “pardo” ntangu yandi lombaka Abrahami na kutambika mwana na yandi Izaki. Muntu mosi ya mayele ke tuba nde mutindu Nzambi sadilaka ngogo pardo ke monisa nde, “MFUMU vandaka kusepela ti dikabu ya mbalu yina yandi vandaka kulomba.” Kana beto yindula mpasi yina Abrahami waka ntangu Nzambi lombaka yandi na kutambika Izaki, beto lenda bakisa mpi mpasi yina Yehowa waka ntangu yandi monaka mutindu mwana na yandi niokwamaka mpi fwaka. Ntembe kele ve nde yo vandaka mpasi ya nene yina Yehowa me waka ntete ve mpi yandi ta waka yo diaka ve ata fioti.

Diaka, bantangu ya nkaka beto lenda mona mbi mutindu Yehowa lombaka Abrahami na kutambika mwana na yandi kansi beto fwete vila ve nde Yehowa pesaka ve nzila nde nsadi na

yandi ya kwikama Abrahami kutambika Izaki. Yehowa salaka nde Abrahami kuwa ve mpasi ya ngolo yina kibuti ke waka kana yandi me fwisa mwana, yo yina yandi gulusaka Izaki na lufwa. Yehowa taninaka ve ‘mwana na yandi na bampasi kansi yandi bikaka nde yandi fwa sambu na beto yonso.’ (Baroma 8:32) Sambu na nki Yehowa ndimaka nde diambu yai ya mpasi kusalama? Yandi salaka yo sambu “beto baka luzingu.” (1 Yoane 4:9) Diambu yai ke monisa kibeni zola yina Nzambi monisilaka beto! Keti beto mpi fwete monisila yandi ve zola?

w12 1/10 24 § 6

Lemfukila Nzambi mpi Baka Mambote ya Balusilu Yina Yandi Pesaka

⁶ Sambu na mambote ya bantu ya kukonda kukuka, Yehowa Nzambi diaka mpi ndefi ntangu yandi sadilaka bangogo bonso: “Mfumu Nzambi ke tuba nde: ‘Ya kieleka, mutindu mono kele Nzambi ya moyo.’” (Ezek. 17:16) Biblia ke tubilaka bambala kuluta 40 yina Yehowa Nzambi diaka ndefi. Ziku, mosi ya dibaku yina beto me zaba mbote-mbote kele na bangwisana na yandi ti Abrahami. Na nsungi ya bamvula mingi, Yehowa pesaka Abrahami balusilu mingi ya vandaka kutadila kuwakana yina yandi salaka ti Abrahami. Na nzila ya balusilu mpi bangwakana yina, Abrahami bakisaka nde Nkuna ya lusilu ta basika na dikanda na yandi, na nzila ya mwana na yandi Izaki. (Kuy. 12:1-3, 7; 13:14-17; 15:5, 18; 21:12) Na nima, Yehowa tulaka Abrahami na kumekama mosi ya ngolo, na mutindu yandi zabisaka yandi na kutambika mwana na yandi ya zola bonso kimenga. Kukonda kusukinina, Abrahami lemfukaka mpi vandaka ya kuyilama na kupesa Izaki kimenga ntangu wanzio ya Nzambi buyisaka yandi na kusala yo. Na nima diaka, Nzambi diaka ndefi nde: “‘Mono ke zenga na zina na mono mosi nde mono ta sakumuna nge sambu nge me buya ve na kupesa mono mwana na nge mosi kaka yina nge ke na

yandi. Mono ta pesa nge mpi dikanda ya bantu mingi. Bana na nge ta vanda mingi-mingi bonso bambwetete na zulu to bonso bambuma ya zelo na lweka ya masa. Nkuna na nge ta bedisaka bambeni na bo. Na nzila ya nkuna na nge, bantu ya makanda yonso ya ntoto ta baka lusakumu-nu, sambu nge lemfukilaka mono.’”—Kuy. 22: 1-3, 9-12, 15-18.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpewe

w16.02 7 § 13

Yehowa Bingaka Yandi “Nduku na Mono”

¹³ Na ntwala ya kukwenda na ngumba, Abrahami zabisaka bansadi na yandi nde: “Beno bikala awa ti mpunda, kansi mono ti mwana, beto ta kwenda kuna mpi ta sambila, na nima beto ta kwisa kuvutuka na beno.” (Kuyantika 22:5) Inki Abrahami zolaka kutuba? Mutindu Abrahami zabaka nde yandi ke kwenda kutambika Izaki, keti yandi kusaka ntangu yandi tubaka nde yandi ta vutuka ti Izaki? Ve. Biblia ke tuba nde Abrahami zabaka nde ata Izaki kufwa, Yehowa ta futumuna yandi. **(Tanga Baebreo 11:19.)** Abrahami zabaka nde Yehowa pesaka yandi mwana ata yandi ti Sara lutisaka bamvula ya kubuta. (Baebreo 11:11, 12, 18) Yo yina yandi bakisaka nde Yehowa kele ti ngolo ya kusala mambu yonso. Abrahami zabaka ve mambu yina zolaka kusalama kilumbu yango. Kansi yandi vandaka ti lukwikilu nde Yehowa lenda futumuna Izaki sambu na kulungisa balusilu na yandi yonso. Yo yina, Biblia ke bingaka Abrahami “tata ya bantu yonso yina kele ti lukwikilu.”

w17.02 30 § 1

Bangiufula ya Batangi

Ya iya, Yehowa ke sosaka ve kuzaba na ntwala konso mambu yina ta kumina beto. Yo kele kieleka nde Yehowa ke zabaka na ntwala mambu yina me salama ntete ve. (Yezaya 46:10) Kansi mutindu Biblia ke monisa yo, Nzambi ke sosaka ve konso ntangu kuzaba na ntwala mambu yonso yina ta salama. (Kuyantika 18:20, 21; 22:

12) Yehowa kele Nzambi ya zola mpi ya lunungu, yandi ke kangaka beto ve nzila ya kusadila kimpwanza na beto mpi na kubaka balukanu. —Kulonga 32:4; 2 Bakorinto 3:17.

Lutangu ya Biblia

MARSI 9-15

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 24

“Nkento Sambu na Izaki”

wp16.3 14 § 3

“Mono Me Zola Kukwenda”

Abrahami lombaka Eliezere na kudia ndefi nde yandi ta bakila ve Izaki nkento na kati ya banke-nto ya Kanana. Sambu na nki? Sambu bantu ya Kanana vandaka ve kusambila Yehowa Nzambi mpi bo vandaka kuzitisa yandi ve. Abrahami zabaka nde na ntangu ya me fwana, Yehowa ta pesa bantu yina ndola sambu na mambu na bo ya mbi. Abrahami zolaka ve nde Izaki, mwana yina yandi vandaka kuzola mingi, kukangama ti bantu yina mpi kusala ti bo mambu ya nsoni yina bo vandaka kusala. Yandi zabaka mpi nde mwana na yandi fwete lungisa mukumba mosi ya mfunu sambu balusilu ya Nzambi kulungana. —Kuyantika 15:16; 17:19; 24:2-4.

wp16.3 14 § 4

“Mono Me Zola Kukwenda”

Eliezere zabisaka mpi Betuele ti bantu ya dibuta na yandi nde ntangu yandi kumaka na dibulu ya masa pene-pene ya Arani, yandi sambaka Yehowa Nzambi. Ya kieleka, yandi lombaka Yehowa na kupona mwana-nkento yina Izaki ta kwela. Inki mutindu? Eliezere sambaka Nzambi na kusala na mpila nde mwana-nkento yina yandi ke zola nde Izaki kukwela kukwisa na dibulu ya masa. Mpi mwana-nkento yina yandi ta lombama masa fwete ndima na kupesa Eliezere mpi bashamo na yandi masa na luzolo yonso. (Kuyantika 24:12-14) Ebuna, nani kwisaka mpi salaka mambu kaka mutindu yina? Yo vandaka Rebeka.

Yindula mutindu Rebeka kudiwaka ntangu yandi waka Eliezere ke tela bantu ya dibuta na yandi disolo yina!

wp16.3 14 § 6-7

“Mono Me Zola Kukwenda”

Mwa bamposo na ntuala, Eliezere tubilaka diambu yai ya mfunu ti Abrahama mpi yulaka yandi nde: “Ebuna kana nkento yina kuzola ve kukwisa ti mono?” Abrahama vutulaka nde: “Yo ta katula nge na ndefi na nge.” (Kuyantika 24:39, 41) Na nzo ya Betuele, mambu yina Rebeka vandaka kuzola vandaka mpi mfunu. Eliezere sepelaka ngolo mutindu mambu na yandi nungaka. Yo yina, kilumbu yina landaka, yandi lombaka kana yandi lenda kwenda mbala mosi ti Rebeka na Kanana. Kansi dibuta ya Rebeka zolaka nde yandi bikala diaka ti bo kiteso ya bilumbu kumi. Sambu na kuzenga dikambu yina, bo tubaka nde: “Bika beto binga leke ya nkento mpi beto yula yandi.”—Kuyantika 24:57.

Yo vandaka diambu mosi ya nene na luzingu ya Rebeka. Inki yandi zolaka kutuba? Ketu yandi zolaka kusadila ntima ya mbote ya bibuti na yandi mpi kubondila bo sambu bo pesa yandi ve nzi la ya kukwenda kisika yina yandi me zaba ve? To ketu yandi zolaka kumona nde yo kele dibaku ya mbote ya kupesa maboko na mambu yina vandaka kumonana pwelele nde Yehowa muntu vandaka kutwadisa yo? Ntangu Rebeka pesaka mvutu, yandi monisaka mutindu yandi waka sambu na nsoba yina ya kintulumukina mpi ziku ya boma, yina zolaka kusalama na luzingu na yandi. Yandi tubaka kaka nde: “Mono me zola kukwenda.”—Kuyantika 24:58.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpeve

wp16.3 12-13

“Mono Me Zola Kukwenda”

Kilumbu mosi na nkokila, ntangu yandi fulusaka masa na dibungu na yandi, mbuta-muntu mosi kwisaka ntinu sambu na kukutana ti yandi. Ya-

ndi tubilaka Rebeka nde: “Pardo, pesa mono ndambu ya masa ya dibungu na nge.” Yandi lombaka yandi yo na kudikulumusa yonso mpi na luzitu. Rebeka monaka nde mbuta-muntu yai me katuka ntama kibeni. Yo yina, yandi tululaka dibungu yina vandaka na dipeka na yandi mpi pesaka bakala yango masa ya kunwa. Yandi pesaka ve mbuta-muntu yina masa ndambu, kansi yandi pesaka yandi masa ya mingi, ya mbote mpi ya madidi. Rebeka monaka nde mbuta-muntu yango vandaka ti bashamo kumi mpi dibulu yina bo vandaka kunwisa bitwisi masa vandaka ve na masa. Rebeka monaka nde mbuta-muntu yango vandaka kutala yandi na dikebi yonso, mpi yandi zolaka kumonisa nde yandi ke kabaka kibeni. Rebeka tubaka nde: “Mono ta bakila mpi bashamo na nge masa tii kuna bo ta manisasa kunwa.”—Kuyantika 24:17-19.

Rebeka ndimaka kaka ve na kupesa bashamo yina kumi masa ya kunwa, kansi yandi ndimaka mpi na kupesa bo masa tii kuna bo ta fuluka. Kana shamo mosi ke wa kibeni nzala ya masa, yandi lenda nwa balitre ya masa kuluta 95. Kana bashamo yonso kumi vandaka na nzala ya ngolo ya masa, yo ke monana nde Rebeka salaka kisalu ya ngolo mpi yo bakaka yandi ntangu mingi. Mutindu mambu salamaka, yo monanaka pwelele nde bashamo vandaka kibeni na nzala ya masa. Ketu Rebeka zabaka nde yandi ta sala kisalu yina ya ngolo? Ve. Yandi vandaka ti luzolo mpi mpusa ya kusala kisalu yina ya ngolo sambu na kumonisila mbuta-muntu yina kikalulu ya kuyamba bantu. Mbuta-muntu yina ndimaka lusadisu na yandi. Yo yina, mbuta-muntu yina vandaka kutala yandi na dikebi yonso ntangu yandi vandaka kukwenda mpi kuvutuka sambu na kubaka masa na dibungu na yandi mpi kufulusa dibulu yina bo vandaka kutudila bitwisi masa ya kunwa.—Kuyantika 24:20, 21.

wp16.3 13

“Mono Me Zola Kukwenda”

Nkokila vandaka me bwa dezia. Na disolo yai, ata kima mosi ve ke monisa nde Rebeka lutisaka

ntangu mingi na dibulu ya masa. Yo ke monisa ve nde ntangu Rebeka katukaka na masa, yandi kutaka bantu ya dibuta na yandi me lala to nde muntu mosi kwendaka kutala sambu na nki yandi vandaka kusukinina na masa.

wp16.3 15 § 3

“Mono Me Zola Kukwenda”

Nsuka-nsuka, kilumbu yina beto tubilaka na luyantiku ya disolo yai lungaka. Ntangu bo vandaka kusabuka nseke ya Negebi, nkokila yantikaka kubwa ebuna Rebeka monaka bakala mosi ke tambula na nseke. Bakala yango vandaka kuyindula ngolo. Biblia ke tuba nde: ‘Rebeka tulukaka nswalu na shamo.’ Ziku yandi vingilaka nkutu ve nde shamo kufukama. Yo yina yandi yulaka Eliezere nde: “Nani yina ke tambula na kilanga sambu na kukwisa kukutana ti beto?” Ntangu bo zabisaka yandi nde yo kele Izaki, yandi fikaka kitambala na ntu na yandi. (Kuyantika 24:62-65) Sambu na nki? Yo fwete vanda kidimbu yina vandaka kumonisa nde yandi ke zitisa muntu yina ta kuma bakala na yandi. Bubu yai, bantu ya nkaka lenda mona nde bulemfu ya mutindu yina me manaka ngala. Kansi, babakala mpi bankento lenda baka dilongi na mbandu ya kudikulumusa ya Rebeka. Nani na kati na beto kele ve na mfunu ya kikalulu yai ya mbote?

Lutangu ya Biblia

MARSI 16-22

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 25-26

“Ezau Me Teka Nswa na Yandi ya Mwana ya Ntete”

it-1-F 1224

Yakobi

Na kuswaswana ti Ezau mwana yina tata na yandi vandaka kuzola mingi, yina vandaka muntu ya mfinda, muntu yina vandaka kaka kuyindula

mutindu ya kuzomba bambisi, Yakobi vandaka ‘muntu ya kukonda kifu, [Heb., *tam*] yina vandaka kuzinga na batenta,’ yandi vandaka ti bikalulu ya mbote, vandaka kudipesa na bisalu ya bwala mpi mama na yandi vandaka kuzola yandi mingi. (Kuy 25:27, 28) Bo ke sadilaka ngogo yai ya Kiebreo *tam* na bisika ya nkaka sambu na kutubila bantu yina Nzambi ke ndimaka. Mu mbandu, “bantu yina ke zolaka kutiamuna menga ke mengaka muntu ya kukonda kifu,” kansi Yehowa ke tuba nde: “Makwisa ya [muntu ya kukonda kifu] ta vanda ya ngemba.” (Bin 29:10; Nk 37:37) Yobi muntu ya kwikama ‘vandaka muntu ya kukonda kifu [Heb., *tam*] mpi ya mbote.’—Yob 1:1, 8; 2:3.

w19.02 16 § 11

Sambu na Nki Kumonisa Ntonda?

¹¹ Diambu ya mawa kele nde bantu ya nkaka yina Biblia ke tubila monisaka ve ntonda. Mu mbandu, **Ezau** yelaka na dibuta yina vandaka kuzola mpi kuwa Yehowa boma kansi yandi monisaka ve ntonda sambu na bima ya santu. (**Tanga Baebreo 12:16.**) Inki mutindu yandi monisaka ve ntonda? Ezau tekaka nswa na yandi ya mwana-ntete na leke na yandi Yakobi sambu na supu ya madesu. (Kuy. 25:30-34) Na nima, yandi waka mawa mingi na diambu yina yandi salaka. Yandi bakaka ve na mbalu kimvwama na yandi, yo yina yandi vandaka ve ti kikuma ya kubokuta ntangu yandi vidisaka nswa ya mwana ya ntete.

it-2-F 637

Mwana ya Ntete

Na ntangu ya ntama, mwana ya ntete ya bakala vandaka ti kiyeka na dibuta mpi yandi vandaka kilandi ya mfumu ya dibuta. Yandi vandaka kubaka makabu zole na bima yina tata na yandi vandaka ti yo. (Kul 21:17) Yozefi pesaka Rubeni madia na kutadila nswa na yandi ya mwana ya ntete. (Kuy 43:33) Kansi Biblia ke pesaka ve ntangu yonso lukumu na mwana ya ntete na kutadila mutindu yandi butukaka. Mbala mingi bo

ke pesaka kisika ya ntete na mwana ya mbote to mwana yina ke lemfukaka na bibuti kansi ve na mwana ya ntete.—Kuy 6:10; 1Bs 1:28; fwani-sa ti Kuy 11:26, 32; 12:4.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpeve

w17.12 15 § 4-6

Bangiufula ya Batangi

Beto vutukila ntangu yai Baebreo 12:16, ya ke tuba nde: “Beno keba sambu na kati na beno yo vanda ve ata ti muntu ya ke salaka pite to konso muntu yina ke zitisaka ve bima ya santu, bonso Ezau, yina tekaka banswa na yandi ya mwana-ntete sambu na madia.” Verse yai ke zola mpenza kutuba nki?

Ntumwa Polo vandaka ve kutubila ndonga ya ba-nkaka ya Mesia. Yandi vandaka kulomba Bakristu na “kusungika banzila ya makulu na [bo].” Sambu pite lenda kanga muntu nzila ya “kubaka ntima ya mbote ya nene ya Nzambi.” (Baeb. 12:12-16) Kana yandi sala mutindu yina, yandi ta vanda bonso Ezau, yina “zitisaka ve bima ya santu” mpi kudipesaka kibeni na mambu ya kinsuni.

Ezau zingaka na bilumbu yina bantu vandaka kupesa bimenga, ziku yandi mpi vandaka ti dibaku ya kupesa kimenga. (Kuy. 8:20, 21; 12:7, 8; Yobi 1:4, 5) Kansi sambu bangindu ya Ezau vandaka na mambu ya kinsuni, yandi tekaka banswa na yandi ya mbote ya kimpeve sambu na madia. Mbala ya nkaka yandi sosaka kuditinina na bampasi yina Biblia tubaka na ntwala nde yo ta kumina bana ya Abrahami. (Kuy. 15:13) Ezau monisaka nde bangindu na yandi kele na mambu ya kinsuni ntangu yandi kwelaka bankento zole yina vandaka ve bansadi ya Yehowa, yo pesaka bibuti na yandi mpasi mpi yo monisaka nde yandi ke baka ve na mbalu mambu ya kimpeve. (Kuy. 26:34, 35) Yakobi vandaka ve bonso Ezau, yandi salaka bikesa sambu na kukwela nkento yina kele nsadi ya Yehowa.—Kuy. 28:6, 7; 29:10-12, 18.

it-2-F 255 § 6

Luvunu

Biblia ke mengaka kibeni luvunu kansi yo ke tendula ve nde muntu kele kaka ti nswa ya kutuba mambu ya kieleka na muntu yina kele ve ti nswa ya kuzaba yo. Yezu Kristu tubaka nde: “Beno pesa ve kima yina kele ya santu na bambwa, beno losa mpi ve mayaka na beno na ntwala ya bangulu sambu yo niata yo ve ata fioti na nsi ya makulu na yo na nima yo balukila beno mpi yo lwadisa beno ngolo.” (Mat 7:6) Yo yina, bantangu ya nkaka Yezu vandaka ve kutuba mambu yonso to kupesa bamvutu ya kieleka na bangiufula ya nkaka yina bo vandaka kuyula yandi kana yandi me zaba nde kusala mutindu yina lenda nata mavwanga. (Mat 15:1-6; 21:23-27; Yoa 7:3-10) Ntembe kele ve nde Abrahami, Izaki, Rahabi mpi Elisha kusaka to songaka ve bansangu yonso ya kieleka na bantu yina vandaka ve kusambila Yehowa.—Kuy 12:10-19; kapu 20; 26:1-10; Yoz 2:1-6; Yak 2:25; 2Bn 6:11-23.

Lutangu ya Biblia

MARSI 23-29

BIMVWAMA YA NDIRINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 27-28

“Yakobi Me Baka Lusakumunu”

w04-F 15/4 11 § 4-5

Rebeka—Nkento ya Mbote Yina Salaka Mambu Nswalu

Biblia ke monisa ve nde Izaki zabaka nde Ezau fwete sadila Yakobi. Kansi, kaka Rebeka ti Yakobi bantu zabaka nde Yakobi muntu ta baka lusakumunu. Rebeka salaka mambu na nswalu yonso ntangu yandi waka Izaki ke zabisa Ezau na kulambila yandi madia sambu na kusakumuna Ezau. Lukwikilu mpi kikesa na yandi sadisaka yandi na kusala yonso yina yandi lendaka kusala sambu na kulungisa lukanu na yandi. Rebeka ‘songaka’ Yakobi na kunatila yandi bana-bankombo zole sambu yandi lambila bakala na yandi

Izaki. Na nima, yo lombaka nde Yakobi kulwata bonso Ezau sambu na kubaka lusakumunu. Ntete Yakobi buyaka. Yakobi zabaka nde kana papa na yandi me zaba diambu yai, yandi ta si nga yandi. Rebeka songaka yandi diaka nde: “Mwana na mono, bika nde kusinga yina kuvanda na zulu na mono.” Ntangu Rebeka manisaka kulamba, yandi lwatisaka Yakobi bonso Ezau mpi tindaka yandi na kukwenda kupesa Izaki madia. —Kuyantika 27:1-17.

Biblia ke tubilaka ve kikuma yina Rebeka salaka mambu na mutindu yai. Bantu mingi ke monaka mbi mutindu Rebeka salaka mambu yina, kansi Biblia ke monaka yo ve mbi, nkutu yo ke monisaka ve nde Izaki waka mpasi na nima ya kuzaba nde yandi sakumunaka Yakobi kansi ve Ezau. Izaki kumisaka nene lusakumunu yina yandi pesaka Yakobi. (Kuyantika 27:29; 28: 3, 4) Rebeka zabaka mambu yina Yehowa tubaka na ntwala sambu na bana na yandi. Yo yina yandi yidikaka mambu na mpila nde Yakobi kubaka balusakumunu yina vandaka kuingila yandi. Mambu yina Rebeka salaka wakanaka kiben ti luzolo ya Yehowa.—Baroma 9:6-13.

w07-F 1/10 31 § 2-3 **Bangiufula ya Batangi**

Biblia ke tubilaka ve na siki-siki mambu yina pusaka Rebeka ti Yakobi na kusala mutindu yina, kansi yo ke monisaka nde diambu yango salama na nswalu yonso. Beto fwete vila ve nde Biblia ke pesaka ve bikuma to ke monaka ve mbi mambu yina Yakobi ti Rebeka salaka, yo ke monisaka ve nde bo kusaka to bo salaka Ezau mbi. Kansi yo ke pesaka banzikisa ya nkaka na diambu yai.

Disolo yai ke monisa pwelele nde Yakobi vandaka ti nswa ya kubaka balusakumunu ya tata na yandi kansi ve Ezau. Ezau monisaka ve ntenda na nswa na yandi ya mwana ya ntete yo yina yandi tekilaka yo mpangi na yandi Yakobi sambu na nzala ya madia. Ezau “vwezaka nswa ya mwana-ntete.” (Kuyantika 25:29-34) Yo yina, ntangu Yakobi vandaka kukwenda pene-pene ya

tata na yandi, yandi kwendaka kusosa lusakumunu yina yo lombaka nde yandi baka.

it-1-F 295 § 6 **Lusakumunu**

Na ntangu ya ntama, mbala mingi tata vandaka kusakumuna bana na yandi na ntwala nde yandi fwa. Lusakumunu yango vandaka mfunu mpi bo vandaka kubaka yo na mbalu. Ya kieleka, ntangu Izaki vandaka kusakumuna Yakobi, yandi yindulaka nde yandi vandaka kusakumuna Ezau mwana ya ntete. Izaki sakumunaka Yakobi na meso ya mpangi na yandi Ezau. Ntembe kele ve nde Izaki vandaka kifwa-meso mpi mununu ntangu yandi lombaka Yehowa na kusakumuna Yakobi. (Kuy 27:1-4, 23-29; 28:1, 6; Ebr 11:20; 12:16, 17) Na nima, Izaki tubaka mambu mingi ya nkaka sambu na lusakumunu yina yandi pesaka Yakobi. (Kuy 28:1-4) Na ntwala nde Yakobi kufwa, yandi sakumunaka ntete bana zole ya Yozefi mpi na nima yandi sakumunaka bana na yandi mosi. (Kuy 48:9, 20; 49:1-28; Ebr 11:21) Mutindu mosi, na ntwala nde Moize kufwa, yandi sakumunaka dikanda ya mvimba ya Izraele. (Kul 33:1) Mambu yina bantu yai vandaka kutuba vandaka kulungana na nima. Bantangu ya nkaka, muntu yina vandaka kusakumuna muntu ya nkaka vandaka kutula muntu yango diboko na ntu sambu na kusakumuna yandi.—Kuy 48: 13, 14.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpeve

w06 1/5 6 § 3-4 **Mambu Yina ta sadisa Nge na Kusolula ti Nkwelani na Nge**

Keti Izaki ti Rebeka kuyedisaka bikalulu ya kusolula mbote? Ntangu mwana na bo ya bakala, Ezau, kukwelaka bana-bankento zole ya dikanda ya Heti, diambu mosi ya mpasi kubasikaka na dibuta. Rebeka “tubilaka Izaki nde: ‘Mambu ya bankento ya Ezau yo me lembisa mono ngolo. Kana Yakobi [mwana na bo ya leke] mpi kukwela nkento na dikanda yai ya Heti, mono mfunu

ya kuzinga kele ve.’” (Kuyantika 26:34; 27:46) Ya kieleka, Rebeka kumonisaka susi na yandi pwelele mpi na siki-siki yonso.

Izaki songaka Yakobi, dipasa ya Ezau, nde yandi fwete kwela ve nkento ya nsi ya Kanana. (Kuyantika 28:1, 2) Rebeka kumonisaka ngindu na yandi. Bankwelani yai kusolulaka mbote sambu na diambu mosi ya mpasi mpenza yina dibuta na bo kukutanaka ti yo, mpi bo me bikilaka beto mbandu mosi ya mbote bubu yai. Kansi, inki beto lenda tuba kana bankwelani ke wakana ve na diambu mosi? Inki bo lenda sala?

w04 1/2 16 § 5

Bangindu ya Mfunu ya Mukanda ya Kuyantika—II

28:12, 13—Ndosi yina Yakobi kulalaka ya ke tubila “kimatinu” ke tendula inki? Ziku “Kimatinu” yai ya vandaka kumonana bonso kimatinu ya matadi, vandaka kumonisa nde ntoto ti zulu vandaka kusolula. Kumata mpi kukulumuka yina bawanzio ya Nzambi vandaka kusala na zulu ya kimatinu yango ke monisa nde bawanzio ke salaka kisalu mosi ya mfunu na kati ya Nzambi ti bantu yina yandi ke ndimaka.—Yoane 1:51.

Lutangu ya Biblia

MARSI 30–APRILI 5

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 29-30

“Yakobi Me Kwela”

w03-F 15/10 29 § 6

Yakobi Vandaka Kumonisa Ntonda na Mambu ya Kimpeve

Na ntangu ya ntama, kana bakala ke zola kukwela, yandi fwete futa ntalu ya mbongo yina dibuta ya nkento me lombamba yandi. Nsiku ya Moize vandaka kulombamba bakala yina me vukisa nitu na kingolo-ngolo ti nkento yina kele mwense bashekele 50 ya arza. Muntu mosi ya mayele Gordon Wenham ke tuba nde: Yo vandaka “ma-

kwela mosi ya ntalu mingi” kansi makwela ya nkaka vandaka ve “ntalu mingi.” (Kulonga 22: 28, 29) Yakobi vandaka ve ti ntalu ya mbongo yina bo vandaka kulombamba yo yina, yandi sadilaka Labani kisalu bamvula nsambwadi sambu Labani kupesa yandi mwana na yandi ya nkento. Wenham ke tuba diaka nde: Na ntangu ya ntama, sambu bo vandaka kufuta bantu ya Babilone yina vandaka kusala kisalu ndambu ya shekele mosi mpi shekele mosi na nsuka ya kono ngonda (bashekele 42 to 84 na bamvula nsambwadi ya mvimba) yo yina, “Yakobi sadilaka Labani kisalu ya ngolo bamvula nsambwadi kaka sambu na kukwela Rashele.” Labani ndimaka na kupesa Yakobi Rashele.—Kuyantika 29:19.

w07-F 1/10 8-9

Bana-bankento Zole Yina Kudiyangisaka Sambu na Kutunga Nzo ya Izraele

Keti Lea kanaka na kukusa Yakobi? To yo lombaka kaka nde yandi lemfukila tata na yandi? Ebuna Rashele vandaka na wapi? Ketu yandi zabaka mambu yina vandaka kusalama? Kana mpidina, yandi kudiwaka nki mutindu? Ketu yandi ta buya kusala luzolo ya tata na yandi? Biblia ke pesa ve bamvutu na bangiufula yai. Yakobi wilaka ve Lea ti Rashele makasi na mambu yina bo salaka kansi yandi wilaka Labani makasi, yo yina yandi songaka Labani nde: “Ketu mono sadilaka nge ve sambu na Rashele? Sambu na nki nge me kusa mono?” Labani tubaka nde: “Yo kele ve kikalulu na beto na kupesa leke na ntuala ya mwana ya ntete. Lutisa mposo ya mvimba ti nkento yai. Na nima mono ta pesa nge mpi nkento yai ya nkaka na nima ya kusadilaka mono diaka bamvula nsambwadi.” (Kuyantika 29:25-27) Mambu yina Labani salaka pusaka Yakobi na kukwela bankento zole; bankento yina kumaka ti kimbeni ya ngolo kibeni.

it-2-F 222 § 5

Makwela

Nkinsi. Ata bantu ya Izraele vandaka ve ti mambu ya nkaka yina bo vandaka kusala kaka na

nkinsi ya makwela, kilumbu ya nkinsi ya makwela vandaka kibeni kilumbu ya kiese. Mbala mingi na kilumbu ya makwela, nkento yina ke zola kukwela vandaka kuyilama mbote-mbote na nzo na bo mosi. Ntete, nkento yango vandaka kuyobila masa mpi kupakula mafuta ya nsudi ya kitoko. (Fwanisa ti Rut 3:3; Eze 23:40) Bantangu ya nkaka, bansadi ya bankento vandaka kukeba nkento yango mpi nkento yango vandaka kupakula bima yina ke kumisaka nitu kitoko mpi kulwata robe ya mpembe yina bo me tunga mbote na kutadila makuki na yandi. (Yer 2:32; Kus 19:7, 8; Nk 45:13, 14)

Yandi vandaka kulwata bima yina ke kumisaka nitu kitoko mpi mayaka ya ntalu kana yandi me kuka kulwata yo yandi mosi (Yez 49:18; 61:10; Kus 21:2), na nima yandi vandaka kulwata kitambala to lele ya nda sambu na kufika nitu na yandi ya mvimba. (Yez 3:19, 23) Mambu yai ke monisa nde Labani kusaka Yakobi sambu Yakobi vandaka ve kuzaba nde Labani ta pesa yandi Lea na kisika ya kupesa yandi Rashele. (Kuy 29: 23, 25) Rebeka fikaka ntu na yandi ntangu yandi kwendaka pene-pene ya Izaki. (Kuy 24:65) Kusala mutindu yai vandaka kumonisa luzitu yina nkento ya ke zola kukwela vandaka ti yo sambu na bakala na yandi.—1Bk 11:5, 10.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpewe

it-1-F 49 § 2

Kundima Kusansa Mwana Yina Nge Mosi Ve Muntu Me Buta

Rashele ti Lea vandaka kutadila bana yina Yakobo butaka ti bansadi na bo bonso bana na bo mosi disongidila ‘bana yina bo mosi butaka.’ (Kuy 30:3-8, 12, 13, 24) Bana yina mpi bakaka ndambu na bima ya Yakobi kumosi ti bana yina Yakobi butaka ti bankento yina yandi kwelaka. Bana yina vandaka bana ya Yakobi mpi sambu bansadi ya bankento vandaka dikabu ya bankento, Rashele ti Lea vandaka mpi ti dikabu ya kubaka na bana yina.

w04 1/2 16 § 6

Bangindu ya Mfunu ya Mukanda ya Kuyantika—II

30:14, 15—Sambu na nki Rashele buyaka kulala ti bakala na yandi sambu na kuzwa mwa bambuma ya mandragore? Na ntangu ya ntama, bo vandaka kusadila bambuma ya mandragore bonso nkisi ya mpongi mpi sambu na kusadisa muntu na kukonda kubaka maladi ya misisa mpi ya mabanza. Bantu vandaka kundima mpi nde mbuma yango ke pesaka bantu nzala ya kuvukisa nitu mpi yo ke sadisaka bantu na kubuta to yo ke sadisaka bankento na kubaka divumu. (Kitoko 7:14) Ata Biblia ke tuba ve sambu na nki Rashele buyaka kulala ti bakala na yandi sambu na bambuma ya mandragore, yo lenda vanda nde yandi vandaka kuyindula nde bambuma yango zolaka kusadisa yandi na kubaka divumu mpi kukatula yandi nsoni ya kimukobo. Kansi, na nima ya mwa bamvula, Yehowa “pesaka yandi nzila ya kubuta bana.” —Kuyantika 30:22-24.

Lutangu ya Biblia